

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Krav på operativ CBRNE- förmåga

Resultat av behovsanalys

Förord

Denna rapport utgör en kortversion av resultatet från behovsanalysen för det prioriterade CBRNE-området Operativ CBRNE-förmåga. Projektet har genomförts aktörsgemensamt i samarbete med Försvarmakten, Jordbruksverket, Kustbevakningen, MSB, Polisen, Räddningstjänsten Göteborg, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), samt Tullverket.

Karlstad, 2019

Ingrid Persson, Mirja Lenz Torbjörnsson samt Johan Trulsson
Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar, CBRNE-samordning

Sammanfattning

Inom ramen för arbetet med den nationella aktörsgemensamma CBRNE-strategin har prioriterade områden identifierats som bedömts särskilt angelägna att utveckla och som aktörerna gemensamt kan kraftsamla mot. Skälet till att dessa områden bedömts som prioriterade är att behoven av åtgärder inte bedömdes tillgodoses inom ramen för den verksamhet som aktörerna inom CBRNE-området planerat när arbetet med att ta fram de prioriterade områdena bedrevs.

Ett av dessa prioriterade områden är Krav på operativ CBRNE-förmåga och i CBRNE-strategin står det följande: ”Avsaknad av en gemensam syn på de grundkrav som ska gälla för operativ förmåga inom CBRNE-området skapar osäkerhet hos aktörer och kan vara orsak till att förmåga saknas och/eller att en insats inte genomförs optimalt. Det saknas en tydlighet avseende vilken förmåga respektive aktör har eller bör ha, när det kommer till CBRNE-händelser.”

Med hjälp av en behovsanalysprocess, framtagen av Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, MSB, Socialstyrelsen, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har behovsanalysen för krav på operativ CBRNE-förmåga tagits fram. Behovsanalysprocessen består av sex steg; Beställning, Planering, Önskat läge/Nuläge, Identifiera åtgärder, Prioritera åtgärder samt Resultat – underlag för vidare åtgärder.

Processen är en struktur som gör det möjligt för myndigheterna att identifiera och gemensamt prioritera områden där den svenska krisberedskapsförmågan behöver utvecklas i samverkan med andra berörda myndigheter. Genom att gå igenom de olika stegen i processen har behovsanalysen resulterat i detta dokument.

Bristerna i det prioriterade området ”Krav på operativ CBRNE-förmåga” finns sammanställt i ett underlag, som bland annat legat till grund för den här behovsanalysen. Gruppen är överens om att det saknas en gemensam syn på de krav som ska gälla för operativ förmåga inom CBRNE, vilket skapar en osäkerhet hos aktörer.

Under nulägesanalysen diskuterades ”vad som är gripbart inom första timmen”, dvs. vilka resurser som finns att tillgå i det akuta skedet och under den första timmen.

Ett önskat läge för operativ CBRNE-förmåga diskuterades, och för att nå det önskade läget så togs förslag på åtgärder fram. De åtgärdsförslag som prioriterades högst var:

- Nationell grundutbildning i CBRNE – en utbildning för personal på olika nivåer: exempelvis handläggare på myndigheter, beredskapsenheter etc. Utbildningen bör skapa en gemensam syn och hantering av CBRNE-händelser, en gemensam användning av nomenklatur och synergieffekter för alla involverade aktörer.

- Nationell instruktörsutbildning i CBRNE för personal som är kompetenta att snabbt gå in med stöd i akuta eller katastrofsituationer (s.k First Responders). En sådan instruktörsutbildning ger en likartad utbildningsnivå i hela landet.
- Nationell likartad utbildning för personal som är kompetenta att snabbt gå in med stöd i akuta eller katastrofsituationer (s.k First Responders) och samverkan vid CBRNE-händelse. En sådan likartad utbildning ger en likartad hantering vid CBRNE-händelser i hela landet.
- Ansvar, roll, typ av kompetens och behov av stöd – inventera vad varje aktör/myndighet har för ansvar och roll så det blir tydligt för andra aktörer.
- Myndighetsgemensam informationsdelning – skapa säkra system för att kunna dela information mellan myndigheter.

Resultatet kommer att presenteras i samverkansområdet för farliga ämnen, SOFÄ, och i andra forum, för att ligga till grund i planering för kommande åtgärder inom området farliga ämnen.

Innehåll

UPPDRAGSBESKRIVNING	6
Definition av område	6
Avgränsning.....	6
METOD	6
Behovsanalysprocessen	6
NULÄGESANALYS	7
Sammanfattning	7
ÖNSKAT LÄGE	7
Målbild önskat läge (3-5 års sikt).....	7
ÅTGÄRDER	7
Identifierade åtgärdsförslag.....	7
Prioriterade åtgärder	9
FÖRSLAG TILL OMHÄNDERTAGANDE	9
BILAGOR	11

Uppdragsbeskrivning

Definition av område

Området omfattar vardagsolyckan men även händelser ur ett antagonistiskt perspektiv som kan eskalera mot typfall 4, vilket kräver ett större behov av samverkan.

Med operativ förmåga menas de delar som omfattas av materiel, personal, utbildning/kompetens, övning, samarbete, planering, logistik, uthållighet och ledningssystem. Avser skeenden före (förberedelser inför), under och efter en händelse, det vill säga övergripande insatsförmåga.

Avgränsning

Samverkan, som är ett annat prioriterat CBRNE-område, kommer inte att omfattas av behovsanalysen.

Metod

Behovsanalysprocessen

Den metod som har använts vid behovsanalysen är den behovsanalysprocess som MSB tillsammans med sex andra myndigheter har tagit fram. Metoden består av sex steg; Beställning, Planering, Önskat läge/Nuläge, Identifiera åtgärder, Prioritera åtgärder samt Resultat – underlag för vidare åtgärder. Metoden är en struktur som gör det möjligt för myndigheterna att identifiera och gemensamt prioritera områden där den svenska krisberedskapsförmågan behöver utvecklas i samverkan med andra berörda myndigheter.

De olika stegen i behovsanalysprocessen.

Nulägesanalys

Sammanfattning

På mötet diskuterade vi ”vad som är gripbart inom första timmen” och vilka resurser som finns att tillgå. En sammanställning av de deltagande organisationernas resurser är gjord, och finns dokumenterat i bilagan Nuläge.

Önskat läge

Målbild önskat läge (3-5 års sikt)

- Det bör vara tydligt för vad aktörerna planerar för och ska ha för förmåga.
- Det finns tydliga ansvarsområden och fördelning av arbetsuppgifter.
- Det finns en aktörsgemensam grundutbildning med avseende på hantering av CBRNE-händelser.
- Det finns myndighetsgemensamma utbildnings- och övningsplatser för övning med skarpa ämnen inom CBRNE.
- Det finns ett sammanhållande centra, ”Totalförsvarscentra” i CBRNE-frågor som innefattar utbildning, övning, utrustning/materiel, instrument och metodutveckling.
- Det finns en säkerhetsklassad myndighetsfunktion för expertstöd 24:7.
- Information om taget provmaterial följer med hela kedjan för säker hantering (skyddsutrustning), från provtagningsstillfället, under transport, till uppackning och analys.
- Det finns ett nationellt myndighetsgemensamt varnings- och rapporteringssystem (alla bokstäver CBRNE), jämför med Danmark där försvaret sköter driften med uppdrag från Beredskabsstyrelsen.

Åtgärder

Identifierade åtgärdsförslag

Nationell grundutbildning i CBRNE

En utbildning för personal på olika nivåer: exempelvis handläggare på myndigheter, beredskapsenheter etc. Utbildningen bör skapa en gemensam syn och hantering av CBRNE-händelser, en gemensam användning av nomenklatur och synergieffekter för alla involverade aktörer.

Nationell instruktörsutbildning i CBRNE för First Responders

En nationell instruktörsutbildning för personal som är kompetenta att snabbt kunna gå in med stöd i akuta eller i katastrofsituationer (s.k First Responders) ger en likartad utbildningsnivå i hela landet.

Nationell likartad utbildning för First Responders och samverkan vid en CBRNE-händelse

En nationell likartad utbildning för First Responders och samverkan vid CBRNE-händelse ger en likartad hantering vid CBRNE-händelser i hela landet.

Totalförsvarsövning 2020 (TFÖ) ska innehålla CBRNE-moment

Detta skapar en större förmåga att hantera CBRNE-händelser.

Aktörsgemensamma CBRNE-övningar inklusive CBRNE-katalog

Detta skapar en större förmåga att hantera CBRNE-händelser och ger en bild över vilka tillgängliga utbildningar och övningar som finns inom området CBRNE.

Nationella träffar (erfarenhetsseminarier) för Regional samordningsfunktion (RSF)

De olika RSF-grupperna från alla delar av Sverige träffas för att dela kunskap och erfarenheter. Kan även leda till en mer likartad hantering vid CBRNE-händelser.

Forum för operativ ledningspersonal

Utbyte av erfarenheter och kunskap ger förmågehöjning. Det bygger på att operativ ledningspersonal i samma region träffas, byter erfarenheter och lär känna varandra, för att bli mer effektiva i sitt arbete och vara trygga vid stora händelser.

Myndighetsgemensam informationsdelning

Skapa säkra system för att kunna dela information mellan myndigheter, både före, under och efter en händelse. Att skapa förutsättningar för gemensam informationsdelning, ger bland annat tidsvinster.

Ansvar, roller, typ av kompetens och behov av stöd

Tydliggöra aktörernas ansvar och befogenheter, för att ge dem incitament att prioritera CBRNE-frågorna inom egna organisationen. Att känna till varandras förmåga skapar ökad förutsättning att utnyttja varandras kompetens och kunskap vid en CBRNE-händelse, och ger en bild av vilket stöd som finns att tillgå i dagsläget.

Skapa en kravspecifikation/instruktion för nationellt expertstöd

Ger stöd i hur experthjälp kan avropas, t.ex. med avseende på tillgänglighet, kostnader och prioriteringar.

Skapa en Reachbackfunktion 24:7

Ger stöd dygnet runt, alla dagar på året vid CBRNE-händelser för frågor om analys, provtagning, toxikologi, sanering etc.

Utred förutsättningarna för att skapa ett Totalförsvarscentrum

Ett totalförsvarscentrum skulle ge möjligheter till samordning av utbildning/övning, läges- och hotbilder, resurser och fungera som expert- och ledningsstöd.

Prioriterade åtgärder

Nationell grundutbildning i CBRNE

En utbildning för personal på olika nivåer: exempelvis handläggare på myndigheter, beredskapsenheter etc. Utbildningen bör skapa en gemensam syn och hantering av CBRNE-händelser, en gemensam användning av nomenklatur och synergieffekter för alla involverade aktörer.

Nationell instruktörsutbildning i CBRNE för First Responders

En nationell instruktörsutbildning för personal som är kompetenta att snabbt kunna gå in med stöd i akuta eller i katastrofsituationer (s.k First Responders) ger en likartad utbildningsnivå i hela landet.

Nationell likartad utbildning för First Responders och samverkan vid en CBRNE-händelse

En nationell likartad utbildning för First Responders och samverkan vid CBRNE-händelse ger en likartad hantering vid CBRNE-händelser i hela landet.

Myndighetsgemensam informationsdelning

Skapa säkra system för att kunna dela information mellan myndigheter.

Ansvar, roller, typ av kompetens och behov av stöd

Inventera vad varje aktör/myndighet har för ansvar och roll så det blir tydligt för andra aktörer.

Förslag till omhändertagande

Åtgärdsförslag 1, 2, 3 och del av punkt 5, den del som handlar om utbildningskatalog, berör utbildningar inom CBRNE-området. Den samlade gruppen bedömde att dessa frågor kommer tas om hand av den utbildningskartläggning inom området CBRNE som pågår genom CBRNE-samordningen på MSB, och har sitt ursprung i den nationella aktörsgemensamma CBRNE-strategin.

Arbetet med och resultatet av utbildningskartläggningen redovisades för SOFÄ den 7 december 2018 och vid det aktörsgemensamma CBRNE-mötet den 5 september 2018 samt i olika forum.

Aktörsgemensamma CBRNE-övningar inklusive övningskatalog

Alla myndigheter/organisationer uppmanas att bjuda in andra deltagare än de närmast berörda när man övar.

Skapa en Reachback-funktion 24:7

Det pågår arbete pågår på flera ställen, bland annat så jobbar både FOI, Polisen och MSB med frågan.

Nationella träffar (erfarenhetsseminarier) för Regional samordningsfunktion (RSF)

MSB verkar för att återuppta dessa träffar.

Utred förutsättningarna för att skapa ett Totalförsvarscentrum

Representant från Försvarsmakten driver frågan inom egen myndighet.

I CBRNE-strategin står det att ”aktörerna inom CBRNE-området bör genomföra ytterligare åtgärder och öka resurserna inom de områden som anges i denna strategi” och ”alla aktörer har ett ansvar att verka för att arbete bedrivs inom de olika prioriterade områdena”. Alla aktörer har därför ansvar att se över åtgärdsförslagen och arbeta för lösningar i form av exempelvis gemensamma arbeten och projekt.

Bilagor

De dokument som producerats under behovsanalysen ska alltid bifogas. Om andra bilagor bedöms relevanta kan dessa med fördel också bifogas.

- Bilaga 1 – Beställning och planering – Krav på operativ CBRNE-förmåga
- Bilaga 2 – Nuläge – Krav på operativ CBRNE-förmåga
- Bilaga 3 – Önskat läge – Krav på operativ CBRNE-förmåga
- Bilaga 4 – Identifierade och prioriterade åtgärder – Krav på operativ CBRNE-förmåga

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap